

به نام خدا

دستور العمل برنامه ملی «شیر مدرسه»

دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳

آبان ماه ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان مستند:	برنامه ملی «شیر مدرسه»
نوع مستند:	دستورالعمل
هدف از تهیه مستند:	نحوه اجرای برنامه ملی شیر مدرسه
مخاطبان:	دستگاه ها و سازمان های عضو شورای عالی سلامت و امنیت غذایی ذینقش در برنامه شیر مدرسه
مرجع تهیه کننده:	دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی
نهادهای/ سازمان ها و دستگاه های همکار:	وزارت آموزش و پرورش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (سازمان غذا و دارو، معاونت بهداشت) وزارت کشور سازمان برنامه و بودجه کشور سازمان ملی استاندارد ایران وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان وزارت جهاد کشاورزی، سازمان دامپزشکی کشور فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی انجمن صنایع فرآورده های لبنی ایران
با نظارت:	رئیس دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی
توصیف مستند:	دستورالعمل در ۶ بخش شامل اهداف برنامه، جامعه هدف، ارکان برنامه، کمیته ها و کارگروه های ملی و استانی با ذکر اعضا و شرح وظایف تدوین شده است. در ادامه نحوه تامین و توزیع شیر، اعتبارات برنامه و نظارت شرح داده شده است.
اقدامات لازم:	جهت ابلاغ به کلیه ذینقشان در برنامه شیر مدارس کشور
سطح دسترسی:	عادی - قابل انتشار
مشخصات ظاهری:	متن
نسخه ویرایش:	اول
تاریخ تنظیم:	۱۴۰۲/۰۸/۰۳
شناسه اثر:	MOH-SCHFS-RE001-Rew1-1402
تماس برای جزییات بیشتر:	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بلوک C، طبقه ۱۴، دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی، تلفن: ۸۱۴۵۲۹۷۰
نحوه استناد:	برنامه ملی شیر مدرسه دبیرخانه شوری عالی سلامت و امنیت غذایی. سال. ۱۴۰۲

فهرست مطالب

مقدمه ۴

۱. اهداف برنامه شیر مدرسه ایران ۴

۲. جامعه هدف ۴

۳. ارکان برنامه ۴

۳-۱. کمیته ملی علمی و سیاست گذاری شیر مدرسه ۵

۳-۱-۱. اعضای کمیته ۵

۳-۱-۲. شرح وظایف کمیته ملی ۵

۳-۲. کارگروه ملی برنامه ریزی و اجرایی شیر مدرسه ۵

۳-۲-۱. اعضای کارگروه ملی ۵

۳-۲-۲. شرح وظایف کارگروه ملی ۶

۳-۳. کمیته علمی و سیاست گذاری شیر مدرسه در استان ۶

۳-۳-۱. اعضای کمیته علمی استان ۶

۳-۳-۲. شرح وظایف کمیته علمی و سیاست گذاری استان ۶

۳-۴. کارگروه برنامه ریزی و اجرا در استان ۷

۳-۴-۱. اعضای کارگروه استان ۷

۳-۴-۲. شرح وظایف کارگروه ۷

۴. تامین و توزیع شیر ۸

۵- اعتبارات برنامه ۱۰

۶- نظارت ۱۰

مقدمه

بر اساس تصویب سند ملی امنیت غذا و تغذیه ۱۴۱۱-۱۴۰۲ در شورای عالی سلامت و امنیت غذایی و تصویب سند ملی دانش بنیان امنیت غذایی در شورای عالی انقلاب فرهنگی، احیا و استمرار برنامه شیر مدرسه بعنوان یکی از اولویت های برنامه های امنیت غذایی در دستور کار دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی قرار گرفته است. با توجه به مصوبه مجلس شورای اسلامی مورخ ۲۶ مهرماه سال جاری در خصوص بند الحاقی ۵ ماده ۷۱ برنامه هفتم توسعه کشور «دولت مکلف است طرح توزیع شیر رایگان را در مدارس ابتدایی دولتی اجرایی کند.» این دستورالعمل به منظور اجرایی شدن برنامه در سطح استان های کشور در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ در کمیته علمی و سیاست گذاری شیر مدرسه که در دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی با حضور کلیه دستگاه های اجرای ذیربط تدوین شده و مفاد آن لازم الاجراست.

۱. اهداف برنامه شیر مدرسه ایران

- ۱-۱. پیشگیری از سوءتغذیه و ارتقاء سلامت دانش آموزان
- ۲-۱. ترویج فرهنگ مصرف شیر در بین دانش آموزان
- ۳-۱. تامین میان وعده مناسب غذایی برای دانش آموزان

۲. جامعه هدف

جامعه هدف تحت پوشش برنامه عبارتند از:

- ۱-۲. کلیه دانش آموزان مشغول به تحصیل و کارکنان شاغل در مدارس ابتدایی دولتی

۳. ارکان برنامه

ارکان برنامه شیر مدرسه ایران عبارتند از:

- ۱-۳. کمیته ملی علمی و سیاست گذاری شیر مدرسه ذیل دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی
- ۲-۳. کارگروه ملی برنامه ریزی و اجرایی برنامه شیر مدرسه ذیل معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع وزارت آموزش و پرورش
- ۳-۳. کمیته استانی علمی و سیاست گذاری شیر مدرسه با محوریت استانداری
- ۴-۳. کارگروه استانی برنامه ریزی و اجرایی شیر مدرسه ذیل معاونت برنامه ریزی و پشتیبانی اداره کل آموزش و پرورش استان

۳-۱-۳. کمیته ملی علمی و سیاست گذاری شیر مدرسه

۳-۱-۱. اعضای کمیته

این کمیته متشکل از دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی (رئیس دبیرخانه بعنوان رئیس کمیته ملی)، نمایندگان تام الاختیار وزارت آموزش و پرورش، سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (دفتر بهبود تغذیه جامعه، مرکز جوانی جمعیت سلامت خانواده و مدارس، مرکز سلامت محیط و کار به نمایندگی از معاونت بهداشت)، سازمان غذا و دارو، سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان، سازمان ملی استاندارد ایران، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان دامپزشکی کشور، وزارت کشور، سازمان صدا و سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می باشد.

۳-۱-۲. شرح وظایف کمیته ملی

۱. سیاست گذاری، برنامه ریزی، بررسی چالش های اجرایی و ارائه راهکارهای عملی و قابل اجرا
  ۲. تهیه گزارش سالانه اجرای برنامه برای ارائه به دفتر رئیس جمهور
  ۳. بررسی تجارب بین المللی برای رشد و توسعه برنامه شیر مدارس در چار چوب سیاست های داخلی کشور
  ۴. مدیریت، همکاری و نظارت بر برگزاری کارگاه های آموزشی، همایش ها و نشست های علمی مرتبط
  ۵. تدوین مطالب آموزشی مناسب برای گروه های مخاطب در زمینه نقش و اهمیت شیر در سلامت
  ۶. راهبری و هدایت طرح های تحقیقاتی مورد نیاز، بررسی و تصویب پروپوزال های پیشنهادی و تایید گزارش نهایی طرح
- لازم است در ابتدای هر سال برای کلیه اعضای کمیته علمی و سیاست گذاری ابلاغ صادر گردد.

۳-۲. کارگروه ملی برنامه ریزی و اجرایی شیر مدرسه

۳-۲-۱. اعضای کارگروه ملی

کارگروه برنامه ریزی و اجرایی در سطح ملی با ریاست وزارت آموزش و پرورش تشکیل می شود. این کارگروه متشکل از معاون برنامه ریزی و توسعه منابع وزارت آموزش و پرورش (رئیس)، نمایندگان تام الاختیار سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (دفتر بهبود تغذیه جامعه، مرکز جوانی جمعیت سلامت خانواده و مدارس، مرکز سلامت محیط و کار به نمایندگی از معاونت بهداشت)، سازمان غذا و دارو، سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان، سازمان ملی استاندارد ایران، وزارت جهاد کشاورزی- سازمان دامپزشکی کشور و وزارت کشور می باشد.

تبصره: نمایندگان دفتر برنامه و بودجه، اداره کل امور مالی و ذیحسابی، دفتر سلامت و تندرستی، مرکز حراست، اداره کل ارزیابی عملکرد، مرکز اطلاع رسانی و روابط عمومی و مرکز فناوری اطلاعات وزارت آموزش و پرورش به عنوان اعضای همکار در کارگروه ملی شرکت می نمایند.

۳-۲-۲. شرح وظایف کارگروه ملی

- ۱- برنامه‌ریزی و نظارت بر اجرای برنامه در سطح کشور
- ۲- تدوین متن پیش‌نویس و پیگیری تائید دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها در چارچوب سیاست‌ها و قوانین و مصوبات مربوطه
- ۳- بررسی و تایید پیشنهادهای درخصوص تعیین مشخصات کمی و کیفی شیر و ابلاغ آن به کارگروه‌های برنامه‌ریزی و اجرایی استان
- ۴- ابلاغ مصوبات کارگروه به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و کارگروه‌های متناظر استانی
- ۵- دریافت گزارش از عملکرد کارگروه‌های متناظر استان، برای طرح در جلسات کمیته ملی علمی سیاست‌گذاری و پیگیری به منظور رفع چالش‌های اجرایی
- ۶- انجام مذاکره و مکاتبات لازم با ارگان‌ها، نهادها و شرکت‌ها و موسسات مرتبط دولتی و غیردولتی در راستای اجرای برنامه شیر مدرسه و ارائه گزارش لازم به کمیته ملی علمی و سیاست‌گذاری و سایر دستگاه‌ها
- ۷- تهیه و تدوین و تکمیل اطلاعات و گزارش‌های مورد نیاز جهت ارائه به اعضای کمیته ملی و یا مراجع ذی‌صلاح
- ۸- بررسی و تایید پیشنهادهای درخصوص تعیین مشخصات کمی و کیفی شیر و ارائه آن به کمیته ملی علمی و سیاست‌گذاری و ابلاغ آن به کارگروه‌های متناظر استانی
- ۹- برنامه‌ریزی و هماهنگی به منظور برگزاری نشست‌های مشترک با کارگروه‌های متناظر استانی
- ۱۰- برگزاری کارگاه‌های آموزشی، همایش‌ها و اجرای پژوهش‌های مرتبط در راستای اجرای برنامه شیر مدرسه با همکاری شرکت‌های طرف قرارداد تولیدکننده شیر و پاکت در استان‌ها به عنوان حامیان مالی
- ۱۱- پیگیری مصوبات، ابلاغ و تخصیص اعتبار از سازمان برنامه و بودجه کشور و توزیع آن بین استان‌ها و نظارت بر چگونگی هزینه کردن آن.
- ۱۲- هماهنگی و تنظیم برنامه زمان‌بندی شده و تدوین فرم‌های نظارتی بازدید مرحله‌ای و مستمر از استان‌ها و تهیه و تدوین گزارش جامع از عملکرد آنها برای ارائه در کمیته ملی علمی و سیاست‌گذاری.
- ۱۳- لازم است در ابتدای هر سال برای کلیه اعضا کارگروه ابلاغ صادر گردد.

۳-۳. کمیته علمی و سیاست‌گذاری شیر مدرسه در استان

۳-۳-۱. اعضای کمیته علمی استان

کمیته استانی متناظر کمیته ملی علمی و سیاست‌گذاری، در استانداری و با ریاست استاندار تشکیل می‌شود و رئیس دبیرخانه سلامت و امنیت غذایی استان، دبیر کمیته استانی است.

۳-۳-۲. شرح وظایف کمیته علمی و سیاست‌گذاری استان

- ۱- سیاست گذاری، برنامه‌ریزی، بررسی چالش‌های اجرایی و ارائه راهکارهای عملی و قابل اجرا در سطح استان
- ۲- تهیه گزارش سالانه عملکرد آموزشی در استان و ارسال به کمیته ملی علمی سیاست گذاری
- ۳- برنامه ریزی مناسب درخصوص سمینارهای آموزشی و علمی در سطح استان ها و در طول سال تحصیلی برای دانش آموزان، اولیا و مربیان و کارکنان مدارس و سایر دستگاه های اجرایی ذیربط با حمایت های مالی و اعتباری شرکت های لبنی و تولیدکننده پاکت شیرمدارس و با همکاری کارگروه ملی برنامه ریزی و اجرایی به منظور فرهنگسازی و ترویج مصرف شیر
- ۴- تدوین مطالب آموزشی مناسب برای گروههای مخاطب در زمینه نقش و اهمیت شیر در سلامت دانش آموزان براساس فرهنگ و گویش محلی در استان
- ۵- بررسی چالش های اجرایی و ارائه راهکار های مناسب و قابل اجرا
- ۶- مدیریت و نظارت بر اجرای طرح های تحقیقاتی مورد نیاز در سطح استان پس از تایید طرح در کمیته ملی علمی و سیاست گذاری و ارسال نتایج طرح به کمیته ملی

۳-۴ کارگروه برنامه‌ریزی و اجرا در استان

۳-۴-۱. اعضای کارگروه استان

این کارگروه در سطح استان متناظر با کارگروه برنامه‌ریزی و اجرایی سطح ملی با ریاست آموزش و پرورش استان و به جانشینی معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و توسعه منابع تشکیل می‌شود. اعضا کارگروه اجرایی استانی عبارتند از: ذیحسابی اداره کل آموزش و پرورش و نمایندگان تام‌الاختیار: استانداری؛ دانشگاه علوم پزشکی (گروه تخصصی بهداشت محیط و واحد بهبود تغذیه جامعه، واحد سلامت نوجوانان، جوانان و مدارس، معاونت بهداشت و نماینده معاونت غذا و دارو)؛ سازمان صنعت، معدن و تجارت، اداره کل استاندارد استان، تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱: دبیر کارگروه اجرایی استان کارشناس مسئول شیر مدارس و تغذیه رایگان استان در اداره کل آموزش و پرورش استان می‌باشد.

تبصره ۲: معاونت تربیت بدنی و سلامت، معاونت پرورشی و مسئولین ادارات حراست، ارزیابی عملکرد، حقوقی، رییس اداره سلامت و تندرستی و کارشناسان شیر مدارس به عنوان اعضای همکار در کارگروه اجرایی استان شرکت خواهند کرد.

۳-۴-۲. شرح وظایف کارگروه

- ۱- ایجاد هماهنگی و نظارت بر حسن اجرای برنامه، تأمین و توزیع شیر مدرسه در سقف اعتبار تخصیص داده شده و با رعایت سهم شیر فرادما (استریلیزه) در برنامه
  - ۲- برگزاری جلسات منظم با دعوت از کلیه اعضا کارگروه مندرج در بند ۳-۴-۱
- تبصره ۱:** حضور کلیه اعضای در جلسات الزامی است.

تبصره ۲: مصوبات کارگروه برنامه ریزی و اجرایی هر استان در چارچوب تصمیمات و سیاست‌های کارگروه ملی برنامه ریزی و اجرایی در وزارت آموزش و پرورش می باشد

۳- بررسی امکانات موجود استان و استفاده از آن برای پیشبرد اهداف برنامه در سطوح مختلف استان در خصوص تهیه و توزیع شیرمدارس

۴- حسب تصمیمات کارگروه ملی برنامه ریزی و اجرایی، تامین شیر مدارس باید از واحدهای تولیدی دارای مجوز از سازمان غذا و دارو و سازمان ملی استاندارد ایران انجام شود.

۵- ارائه گزارش عملکرد تأمین، توزیع و نظارت بر شیرمدارس به صورت ماهانه در قالب فرمت ابلاغی کارگروه ملی برنامه ریزی و اجرا به بخش امور مالی اداره کل آموزش و پرورش استان و کارگروه ملی برنامه ریزی و اجرایی شیر مدرسه ضروری است.

۶- اداره کل آموزش و پرورش استان/شهرستان/ناحیه و منطقه (از زمان تحویل گرفتن شیر تا زمان توزیع) باید برنامه ریزی اجرایی لازم را جهت در نظر گرفتن محلی مناسب و بهداشتی برای نگهداری سهمیه شیر دانش آموزان انجام دهند.

۷- اداره کل آموزش و پرورش استان/شهرستان/ناحیه/منطقه باید برنامه ریزی اجرایی لازم را منظور نماید که سهمیه شیر دانش آموزان طبق برنامه تحویل و توزیع گردد و در مدرسه به مصرف برسد بدین منظور طی بخشنامه ای به مدیران مدارس تحت پوشش تاکید نمایند شیرمدارس در بازه زمانی دریافت تا تحویل به دانش آموزان، در محل مناسب و بهداشتی نگهداری و ۵ دقیقه قبل از ساعات استراحت اول یا دوم بین دانش آموزان توزیع گردد و از توزیع به صورت تعداد سهمیه چند روزه (چند نوبت در یک روز) جدا خودداری نمایند. (شیر رایگان برای دانش آموزان به عنوان یک میان وعده غذایی در مدرسه تلقی می گردد).

۸- معاونت پژوهش، برنامه ریزی و توسعه منابع مجری مصوبات کارگروه استانی خواهد بود.

۹- لازم است در ابتدای هر سال برای کلیه اعضا کارگروه ابلاغ صادر گردد.

۴. تامین و توزیع شیر

۴-۱. وزارت آموزش و پرورش به عنوان دستگاه مباشر و مسئول اصلی در اجرای برنامه «شیر مدرسه ایران» موظف است تا اعتبار دریافتی در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲، را براساس سیاست‌گذاری و برنامه ریزی مناسب، به گونه‌ای بین استان‌های مختلف تقسیم کند تا جامعه هدف مربوطه، به مقدار مساوی (بر حسب جمعیت تحت پوشش) از شیر توزیعی بهره مند گردند و تعداد نوبت توزیع شیر در مدارس تمامی استان‌ها به یک اندازه باشد.

۴-۲. شرکت‌های طرف قرار داد موظفند برای تولید شیر مدرسه، شیر خام صنعتی با کیفیت مناسب و مطابق با ضوابط سازمان دامپزشکی کشور خریداری و مورد استفاده قرار دهند که این موضوع در متن قرار داد نیز ذکر خواهد شد.

۴-۳. ویژگی‌های شیرهای توزیع شده در برنامه شیر مدرسه بایستی مطابق با استانداردهای ملی ایران شماره ۱۵۲۸ (شیر فرادما ویژگی‌ها و روش‌های آزمون) باشد.

۴-۴. شرایط فنی و بهداشتی واحدهای تولیدی تامین کننده شیر مدرسه:

الزامات تعیین شده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای شرکت‌های طرف قرارداد عبارت است از:
الف- دارا بودن پروانه بهداشتی ساخت معتبر برای تولید شیر فرادما (استریلیزه) و اخذ گواهی تأیید شرایط فنی و بهداشتی و امتیاز PRPS حداقل ۱۸۰، دارا بودن مجوز حمل و نقل، صلاحیت بهداشتی عوامل محیطی از معاونت بهداشت

ب- الزامات تعیین شده از سوی سازمان ملی استاندارد ایران برای شرکت‌های متقاضی عقد قرارداد:

- واحدهای تولیدی متقاضی شرکت در برنامه شیرمدرسه می‌بایست از اداره کل استاندارد استان محل استقرار گواهی مبتنی بر موارد ذیل را دریافت و ارائه نمایند.
- دارا بودن پروانه کاربرد نشان استاندارد ملی ایران معتبر با حداقل یک سال سابقه تولید برای فرآورده مورد نظر (شیرفرادمای ۲/۵ درصد چربی)
- به لحاظ کیفی فرآورده مورد نظر (شیرفرادمای ۲/۵ درصد چربی) در بازه زمانی ۱۴۰۱/۷/۱ لغایت ۱۴۰۲/۷/۱ در آزمون‌های میکروبیولوژی هیچ‌گونه مردودی (بحرانی و عمده) نداشته و در آزمون‌های فیزیکی شیمیایی نیز فاقد مردودی در عوامل بحرانی بوده و در عوامل عمده نیز مغایرت‌های آن کمتر یا مساوی دو مورد است.

۴-۵. هزینه کلیه آزمایشاتی که در حین نظارت و پایش برنامه در سطح تولید، حمل، نگهداری و توزیع؛ توسط ارگان‌های نظارتی انجام می‌گیرد بر عهده شرکت‌های طرف قرارداد بوده و این موضوع به عنوان یک بند در متن قرارداد لحاظ خواهد شد.

۴-۶. شیر توزیعی مشمول این برنامه می‌بایست در بسته‌های ۲۰۰ سی‌سی همراه با نی و با چربی ۲/۵٪ (بارعایت ضوابط بهداشتی و استانداردهای مورد نظر) تهیه و توزیع گردد. در سال جاری ۱۰۰٪ شیر توزیعی، فرادما (استریلیزه) می‌باشد.

۴-۷. درج پیام‌های: «با نی بنوشید»، «ویژه مدارس»، «غیر قابل فروش»، روی بسته‌های شیر الزامی است.

۴-۸. اداره کل آموزش و پرورش استان موظف است نسبت به ثبت اطلاعات شیر مدارس در سامانه مربوطه اقدام نموده و نظارت نمایند تا خارج از سامانه اقدامی صورت نگیرد، در پایان سال گزارش عملکرد شیرمدارس را تهیه و به عنوان یک سند جهت ارائه به دستگاه‌های نظارتی و مسئول آماده نماید. مدیران مدارس نیز مجموعه اقدامات انجام شده در راستای فرهنگ سازی و نیز اسناد مربوط به میزان شیر دریافتی و توزیع شده را آماده و یک نسخه از آن را در دفتر مدرسه نگهداری نمایند.

۴-۹. ضروری است مستندات کتبی رسید تحویل شیر مدارس (اخذ شده از سامانه) با امضاء و مهر مدیر مدرسه در سه نسخه تنظیم که یک نسخه در مدرسه، نسخه دوم در اداره آموزش و پرورش و نسخه سوم به عامل توزیع تحویل می‌گردد.

۴-۱۰. در تهیه و تأمین پاکت شیر (فرادما) استریلیزه در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی «اقدام و عمل» با رعایت حفظ کامل کیفیت و استاندارد از نظر بهداشتی و استانداردهای ضروری لازم اولویت خرید از شرکت‌های تولید کننده پاکت داخلی می‌باشد.

۴-۱۱. فهرست واحدهای لبنی واجد شرایط در برنامه شیر مدارس محل توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (سازمان غذا و دارو) به وزارت آموزش و پرورش اعلام خواهد شد.

۵ - اعتبارات برنامه

بودجه مصوب ابلاغی برنامه به میزان **۳۸۰۰ میلیارد تومان** از محل منابع کالابرگ و هدفمندی یارانه در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ تأمین شده است.

کارگروه برنامه ریزی و اجرایی شیر مدرسه با توجه به میزان تخصیص اعتبار از محل کالابرگ و هدفمندی یارانه؛ نسبت به توزیع اعتبار مربوط به صورت استانی بر حسب جمعیت تحت پوشش برنامه اقدام خواهد نمود.

۶- نظارت

۶-۱. کنترل و نظارت عالی بر تأمین و توزیع برنامه شیر مدرسه بر عهده کارگروه ملی برنامه ریزی و اجرایی شیر مدرسه با ریاست وزارت آموزش و پرورش می باشد و نظارت کلی در سطح استان برعهده کارگروه اجرایی استانی بوده و اداره کل آموزش و پرورش استان به منظور نظارت دقیق بر عقد قرارداد و رعایت مفاد آن، صحت آمار، توزیع صحیح شیر در مدرسه و مصرف بهینه و...ضمن تشکیل تیم نظارتی متشکل از کارشناسان واحدهای شیر و تغذیه رایگان، حراست، حقوقی، آمار و بودجه، امور مالی، ارزیابی و عملکرد، سلامت و تندرستی که زیر نظر رئیس کارگروه برنامه ریزی استان می باشد، بر حسن اجرای برنامه نظارت مستمر خواهد داشت.

۶-۲. به منظور انجام درست و مطلوب برنامه، اخذ ضمانت نامه بانکی از شرکت های طرف قرارداد توسط ادارات کل آموزش و پرورش استانها، در چارچوب قوانین و مقررات معاملات دولتی ضروری می باشد.

۶-۳. شرکت های تأمین کننده شیر مدرسه موظفند امکان بررسی و کنترل کیفی لازم را برای ارگان های نظارتی فراهم نموده و لازم است تمامی مستندات مطابق با نظام مدیریتی ایمنی غذا را در واحد تولیدی نگهداری و در صورت نیاز ارائه نمایند.

۶-۴. نظارت بهداشتی بر واحد تولیدی طرف قرارداد برنامه شیر مدرسه ایران به صورت دوره ای توسط معاونت های غذا و دارو، معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مربوطه انجام خواهد شد و همچنین نمونه برداری از شیر مدرسه در شرکت، از خط تولید و انبار محصول نهایی مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۳۲۶ «شیر و فرآورده های آن- راهنمای نمونه برداری» به عمل خواهد آمد. (در صورت مشاهده **عدم انطباق بحرانی** قرارداد شرکت لغو خواهد شد) در صورت مشاهده اولین **عدم انطباق عمده** به واحد تولیدی اخطار کتبی داده خواهد شد و در صورت تکرار عدم انطباق عمده قرارداد لغو خواهد شد. در مورد **عدم انطباق جزئی** تا دو بار، به شرکت اخطار کتبی داده خواهد شد و در صورت تکرار عدم انطباق جزئی **برای بار سوم لغو قرارداد** انجام خواهد شد. تشخیص نوع عدم انطباق از نظر بحرانی، عمده یا جزئی بر عهده اداره کل استاندارد استان و معاونت غذا و دارو مربوطه می باشد (لغو قرارداد در موارد فوق در کارگروه اجرایی استان مورد بررسی قرارگیرد و سپس اقدام شود و خسارت وارده محاسبه و از شرکت دریافت گردد). همچنین ادارات کل استاندارد استانها هر ماه یکبار از واحد تولیدی بازدید و نمونه برداری انجام داده و علاوه بر اقدام قانونی در خصوص موارد مغایر گزارش تمامی نتایج آزمون مربوطه را به کارگروه نظارت بهداشتی استانی اعلام نماید.

۶-۵. نظارت بر امور حمل و نقل و نگهداری و انبار های ذخیره برنامه شیر مدرسه ایران در سطح مدارس بر عهده گروه تخصصی بهداشت محیط معاونت بهداشتی در دانشگاه های علوم پزشکی می باشد. نمونه برداری شیر مدرسه از مکان های فوق حداقل ماهی یک بار توسط بازرسین بهداشت محیط انجام می گیرد.

۶-۷. نظارت و بازرسی از برنامه شیر مدرسه ایران در مدرسه و در طول زمان حمل و نقل تا توزیع شیر روی میز دانش‌آموز بر عهده گروه تخصصی بهداشت محیط در معاونت بهداشتی دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌باشد. به همین منظور لازم است برنامه توزیع شیر در مدارس توسط کمیته استانی و منطقه ای شیر مدرسه تهیه شده و در اختیار گروه تخصصی بهداشت محیط در معاونت های گروه تخصصی بهداشت محیط دانشگاه قرار گیرد تا از مدارس تحت پوشش در هنگام توزیع شیر نمونه‌برداری انجام پذیرد.

نکته ۱: با توجه به تعداد و گستردگی زیاد مدارس تحت پوشش برنامه، مدارس به صورت تصادفی، برای نمونه‌برداری از شیر توزیعی، انتخاب خواهند شد.

یادآوری مهم: انجام آزمون اندازه‌گیری باقی‌مانده آنتی‌بیوتیک و آفلاتوکسین M_1 و فلزات سنگین (سرب) و تطابق آن با استانداردهای ملی موجود در شیرهای نمونه برداری شده در کلیه سطوح تولید، نگهداری و توزیع، الزامی است. (استانداردهای ملی به شماره های ۵۹۲۵ «خوراک انسان و دام- بیشینه رواداری میکوتوکسین‌ها»، ۱۰۷۶۱ «شیر و فرآورده‌های آن- تعیین باقیمانده مواد ضد میکروبی- روش انتشار در ژل» و ۱۲۹۶۸ «خوراک انسان و دام- بیشینه رواداری فلزات سنگین و روش های آزمون»)

۶-۸. معاونت غذا و دارو دانشگاه های علوم پزشکی و ادارات کل استاندارد استان موظفند نتایج آزمون ها بر روی نمونه های شیر مدرسه را در اسرع وقت دریافت نموده و اقدامات قانونی در خصوص موارد مغایر با ضوابط و استاندارد را در کوتاه ترین زمان ممکن انجام نمایند.